

Hoofstuk 8

Refleksie op die navorsing

*...but how the wise old wood gods laugh
who saw the first primeval calf.*

- Author unknown.

1. Inleiding

Volgens Pattison (2000:137) moet teologie primêr gesien word as kontemporêre navraag. Hy sê: "... what unites all theology is it's quest of adequate and true responses to the realities of human and religious experience. Good theology is dynamic, searching and open-ended." Teologie is ook aktiewe navraag - nie net historiese navorsing of selfs intellektuele gimnastiek nie.

Die model wat Pattison (2000:139) voorstel vir teologiese refleksie, is 'n model van kritiese gesprekvoering tussen

- die navorser se eie sieninge, geloof, aannames, idees en gevoelens,
- die sieninge, aannames en "beliefs" wat deur die Christelike tradisie (insluitende die Bybel) ingebring word en
- die kontemporêre situasie wat nagevors word.

Daarom poeg ek in hierdie laaste hoofstuk om krities te reflekteer op

- die navorsing wat in hierdie verhandeling gedoen is en
- op myself as die navorser.

2. Kritiese refleksie op die navorsing

In die opbou van die proefskrif is van die model van Browning in sy boek “A Fundamental Practical Theology” (1991:47-57) gebruik gemaak: Hoofstukke 1 en 2 het aansluiting by sy *deskriptiewe beweging* gevind. Hoofstukke 3 en 4 het aansluiting by die *historiese beweging* gevind. Hoofstuk 5 en 6 het aansluiting by die *sistematiese beweging* gevind. Hoofstuk 7 het aansluiting by Browning se *strategiese beweging* gevind. Vir my navorsing was dit sinvol om van hierdie model gebruik te maak, aangesien dit struktuur aan die gesprek oor gesinne wat misdaadgeweld oorkom (survive) het, gegee het. Al vier die bewegings kon met mekaar in gesprek tree en die saak kon van verskeie kante belig word.

In die eerste twee hoofstukke het ek die grondwerk waarop die proefskrif berus, voorberei. Dit was belangrik om die navorsing te plaas binne ‘n prakties-teologiese raamwerk. Woorde en konsepte wat in die proefskrif voorkom, is ook in hierdie twee hoofstukke bespreek.

Omdat die navorsing binne die veld van pastorale gesinsterapie val, het ek in hoofstuk 3 ‘n meer volledige hoofstuk oor die gesin uitgewerk. Ek het deurentyd verwys na die invloed wat misdaadgeweld op die gesin sou hê.

In hoofstuk 4 het ek veral aandag gegee aan Bybelse begrippe soos geweld, vrede, lyding, en hoop - veral waar dit in verband gebring is met slagoffers van misdaadsgeweld. Hierdeur het ek gepoog om die sieninge, aannames en “beliefs” wat deur die Christelike tradisie en dan veral die Bybel oor die onderwerp te sê het, aan die woord te stel.

In hoofstuk 5 het ek verder gepoog om die kontemporêre situasie te ondersoek met betrekking tot misdaadgeweld. Na die afdeling oor fisiese geweld en die verskillende modelle hoe dit hanteer kan word, het ek ‘n afdeling oor strukturele

geweld geskryf. Hier het ek veral gepoog om die invloed wat die sosio-politieke veranderinge in Suid-Afrika op die geweldsituasie in die land het, te beskryf.

Vanaf hoofstuk 6 het ek gepoog om met behulp van 'n pastorale narratiewe benadering ondersoek te doen na gesinne wat misdaadgeweld oorkom (*survive*) het. Daarom het ek gepoog om aan die hand van gevallestudies 'n sistematies-gestruktureerde, hermeneutiese proses te beskryf waar misdaadgeweld wat een of meer lede van 'n Christen-gesin getref het, pastoraal-teologies te verhelder en te vernuwe, sodat die slagoffer en sy gesin hulle verhaal kan herinterpreteer en sinvol kan voortgaan (*survive*).

Omdat pastoraat egter breër is as net beraad, kon ek ook in hoofstuk 7 aan die hand van Gerkin (1997:37) se wyer-sorg model voorstelle maak hoedat die pastor en die geloofsgemeenskap

- sorg kan dra vir die individu en sy/haar gesin wat deur misdaadgeweld getref is,
- sorg vir die gemeenskap van die gelowiges wat die gesin wat deur misdaadgeweld getref is, moet ondersteun,
- sorg vir die Christelike tradisie en
- sorg vir die "issues" en bekommernisse van die kulturele konteks waarbinne alles plaasvind.

Uiteindelik kon ek tot die gevolgtrekking kom dat elke gesin uniek is. Wanneer daar narratief-pastoraal na gesinne wat deur misdaadgeweld getref is, gekyk word, gaan daar heelwat moontlikhede oop waarbinne hulle heel kan word:

- Tydens pastorale gesprekke met die gesin kan hulle deur die vertel en herinterpretering van hulle verhale tot 'n nuwe verstaan kom en op 'n nuwe manier heel word.
- Wanneer 'n geloofsgemeenskap sy taak reg verstaan, kan gesinne wat

3. K deur misdadig geweld getref is, gekoester en versterk word.

- Wanneer 'n land stukkend is as gevolg van armoede en geweldsmisdadig, kan die pastor as geloofsleier die geloofsgemeenskap mobiliseer om by gemeenskapsprojekte wat dié sake aanspreek, betrokke te raak.
- As geloofsleier kan die pastor 'n groot rol speel om 'n versterkte kulturele denkwysie aan te spreek en te vernuwe.

3. Kritiese refleksie op die navorser

Reeds in hoofstuk 1 het ek myself binne die navorsing probeer plaas. Ek het daar reeds gesê dat ek 'n wit Afrikaanse man is wat drie jaar voor die Republiekwording van Suid-Afrika gebore is. Stereotipes soos “swart mense is ongelowige misdadigers en geweldenaars” was nie vreemd in die omgewing waar ek opgegroeï het nie.

Hoe meer kontak ek met ander bevolkingsgroepe gehad het, hoe meer het ek vir hulle as mense leer ken wat elkeen sy unieke behoeftes het. Ek het begin beseef geweldsmisdaad is nie iets wat eie is aan die swart bevolking nie. Daar is swart Christene en daar is wit Christene. Beide groepe het behoefte aan vrede.

Na ek in die bediening gekom het, was dit vir my moeilik om in 'n situasie waar geweldsmisdaad krisis-afmetings aanneem, steeds te bly verkondig dat rassehaat nie aangeblaas moet word nie. Die stereotipes waarmee ek as kind te doen gekry het, was steeds lewendig in die omgewing waar ek as pastor moes optree. Nie almal het verstaan dat geweldsmisdade nie iets is wat net swart mense aan wit mense doen nie. Aan beide kante van die spektrum was daar spanning en rassehaat en misdadigers. Ek kon in my navorsing van beide kante stories aanhoor van mense wat deur misdaadgeweld getref is. Dit het my laat beseef dat dit nie 'n swart-wit probleem is nie.

Ek het hierdie navorsing veral aangepak omdat ek al hoe meer met slagoffers van misdaadgeweld te doen gekry het. By party gesinne het ek op die oog af waargeneem dat hulle dit reg kon kry om die krisis te oorkom (*survive*), terwyl ander gesinne weer so in die krisis vasgevang was, dat hulle net nie weer heel kon word nie.

As geestelike leier in die gemeente moes ek partykeer bontstaan om antwoorde

op vrae te probeer gee aan gesinne wat deur misdadageweld getref is, en aan die geloofsgemeenskap waarbinne hulle leef. Vrae soos die volgende het antwoorde gesoek:

- Is versoening ooit moontlik tussen slagoffer en misdadiger?
- Moet daar eers restitusie plaasvind voor vergifnis?
- Is vergifnis en versoening hoegenaamd belangrik in die heelwordproses?
- Wat is die sin van die gebeure?
- Hoe kon 'n liefdevolle God dit toegelaat het?
- Is daar hoop vir die misdadag-geteisterde gesin?

Antwoorde op hierdie vrae word gekleur deur my eie sieninge, aannames en geloof. Dit word ook gekleur deur die aannames en persepsies van die Christelike tradisie. Dit kom egter nie grond toe as dit nie ook rekening hou met die kontemporêre situasie nie.

Wanneer ek aan die einde van die proefskrif terugkyk op dit wat geskryf is, besef ek dat dit my eie verhaal is wat ek weergegee het. Elke persoon vertel sy storie op sy eie manier. Ek wonder of die proefskrif nie anders sou gelyk het as ek dalk persoonlik deur misdadageweld getref is nie? Dit is maklik om van buite af te praat oor sake soos lyding, vrede, versoening, vergifnis en hoop. Dit word egter 'n ander storie wanneer jy dit aan jou eie lyf gevoel het. Ek glo dat dit my in 'n swakker posisie geplaas het om die navorsing te onderneem.

Aan die ander kant hoef 'n dokter nie eers die medisyne te gebruik wat hy vir sy pasiënte voorskryf nie. Ek kon ervaar hoe die gebruik van die narratiewe pastoraat, mense gehelp het om deur die vertel en herinterpretering van hulle stories, weer heel kon word en op 'n nuwe manier kon voortgaan.

Vir my persoonlik was dit ook bevrydend om te ontdek dat pastorale sorg wyer gaan as pastorale beraad. Geestelike leiers in 'n gemeenskap waar

misdaadgeweld aan die orde van die dag is, sal baie meer aktief aksies moet loods om hulle gemeentes betrokke te kry by die bekamping van misdaadgeweld en armoede. Hierdie navorsing sou as 'n voorstudie kon dien vir iemand wat navorsing wil doen oor die taak van die gemeente in die bekamping van misdaadgeweld.

Of daar baie nuwe dinge in die navorsing na vore gekom het, glo ek nie. Dit was ook nie my bedoeling nie. Ek het reeds in hoofstuk 1 gesê die navorsing dien as 'n voorondersoek tot 'n meer gestruktureerde studie. Omdat dit egter my eie storie vanuit my eie hoek belig is, glo ek nie ek het in die strik getrap om net agter die "first primeval calf" aan te loop nie...

"... for men are prone to go it blind
along the calf-paths of the mind

and work away from sun to sun
to do what other men have done

they follow in the beaten track,
and out and in, and forth and back,

and still their devious course pursue
to keep the path that others do

they keep the path a sacred groove
along which all their lives they move,

but how the wise old wood gods laugh
who saw the first primeval calf."

- Author unknown.